

УДК 657 : 65.011.56

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Безкоровайна Лідія Василівна,

к.е.н., доцент

Харківський національний економічний університет

м. Харків, Україна

Lidiiia.Bezkorovaina@hneu.net

Анотація. Бухгалтерський облік знаходиться на хвилі змін, і швидкий розвиток інформаційних технологій неминуче впливає на нього і кидає серйозний виклик. Такий виклик дає поштовх розвитку всієї бухгалтерської галузі, яка не стоїть на місці з розвитком технологій. Стаття присвячена розвитку інтелектуального обліку, впровадженню штучного інтелекту у роботу бухгалтерів.

Ключові слова: цифровізація, бухгалтерський облік, автоматизація, штучний інтелект, блокчейн, бази даних.

Сучасний етап розвитку штучного інтелекту в інформаційних технологіях відкрив нові можливості та водночас породив нові виклики для бухгалтерського обліку. Використання штучного інтелекту, зокрема фінансових роботів, експертних систем та методів машинного навчання, демонструє перспективи розвитку бухгалтерської справи. Це не лише змінює уявлення про майбутнє професії, але й суттєво впливає на традиційну теорію бухгалтерського обліку, його практичне застосування, освіту та управлінські підходи. В епоху цифровізації та інтелекту, з одного боку, підприємства терміново прагнуть цифрової трансформації, а жорстка ринкова конкуренція спонукає їх отримувати користь з даних і реалізовувати гнучкі операції та ухвалювати рішення в режимі реального часу. З іншого боку, загальна модель управління фінансами підприємств змінилася, попит на таланти також

змінився, бухгалтери-практики повинні збагатити свої знання і навички, щоб впоратися з професійними проблемами, викликаними розвитком бухгалтерського інтелекту.

У сучасному бізнес-середовищі автоматизація та цифровізація стають ключовими стратегічними напрямками для підвищення ефективності та точності облікових процесів і відкривають широкий спектр переваг для підприємств [1]. За короткий проміжок часу світ вступив в епоху цифрової глобалізації, що визначається потоками даних, які містять інформацію, ідеї та інновації. Розумні пристрої стають все меншими, швидшими, дешевшими, потужнішими і поступово перетворюються на предмети вирішення різних проблем.

Впровадження інформаційних технологій в бухгалтерський облік є ключовим кроком для сучасних підприємств у досягненні ефективності, точності та конкурентоспроможності. Технології надають можливість автоматизувати операції, що раніше вимагали значних людських зусиль, та спрощують доступ до важливої інформації [2].

Інтелектуальні технології формують майбутнє бухгалтерського обліку, впливаючи на робочі місця. Професія бухгалтера завжди була нерозривно пов'язана з аналізом, і сьогодні цей зв'язок стає вирішальною сполучною ланкою між даними та клієнтами. Технології будуть продовжувати впливати на роль бухгалтера та попит на бухгалтерів у майбутньому.

Майбутнє бухгалтерського обліку вже настало, і ключову роль у його трансформації відіграють технології. Зростаюча увага до інформаційних технологій зумовлена інноваціями у сфері інтелектуального обліку та вдосконалення його методів. Впровадження технологій обробки великих даних і хмарних обчислень дає змогу накопичувати значні обсяги інформації як всередині підприємства, так і за його межами. Це значно розширює можливості фінансового аналізу, підвищує точність та ефективність бухгалтерського обліку, сприяє управлінню ризиками та покращує прогнозування майбутніх фінансових результатів. Обмін даними та

інформацією в інтелектуальній системі обліку розвивається, технологія Інтернету оцифровує фізичні активи і реалізує взаємодію та співпрацю інтелектуальної автоматизації між людьми, машинами та об'єктами.

Важливим технологічним трендом в інтелектуальному обліку є робота в хмарі. Хмарні послуги забезпечують миттєвий доступ до ресурсів, таких як дані та обчислювальні можливості. Важливою перевагою хмарної системи є постійне оновлення інформації, що дозволяє бухгалтерам і клієнтам аналізувати дані і приймати рішення на основі найсвіжішої інформації. Крім того, згідно Journal of Accountancy [3], хмарні технології також можуть забезпечити «постійний моніторинг, а не періодичний аналіз» щоразу, коли інформація в системі оновлюється.

За даними Forbes [4], хмарні обчислення переживають швидке зростання у міру того, як нові інтелектуальні технології інтегруються в хмару. У міру того як ці технології стають все більш поширеними, майбутнє бухгалтерського обліку певно виглядає хмарним.

Хмарне програмне забезпечення для бухгалтерського обліку особливо важливе для підтримки віддалених груп бухгалтерів (навіть для історично сформованих процесів з особистою присутністю, таких як закриття місяця), надаючи командам безпечний доступ до надійних даних в режимі реального часу, де б вони не перебували. Коли навесні 2020 року вперше почалися зупинка роботи підприємств у зв'язку з пандемією, підприємства, які покладалися на технології хмарних обчислень, мали перевагу перед конкурентами, і перехід на віддалену роботу був менш важким. І ці переваги дадуть підприємствам із більш гнучкими підходами до фінансування конкурентну перевагу, оскільки віддалена та гнучка робота продовжує впливати на те, як ми ведемо бізнес. Трудомісткі аспекти бухгалтерського обліку, такі як аудит, податкова підготовка, банківська справа і розрахунок заробітної плати, цілком можуть стати автоматизованими.

Іншим прикладом є використання роботизованої автоматизації процесів (RPA) для скорочення часу обробки аудиторських перевірок і контрактів до тижнів, а не місяців, згідно з CPA Journal [5]. Як пояснює Forbes, більші фірми, що використовують інтеграцію RPA AI, вивели ефективність та послуги на більш високий рівень порівняно з дрібнішими конкурентами, які не використовують AI.

Впровадження роботизованої автоматизації процесів (RPA) швидко розширюється. Технологія RPA є зрілою, а ініціативи не вимагають великих витрат і можуть досить швидко окупитися за рахунок скорочення кількості помилок, ручної роботи та часу обробки, а також прискорення процесу аудиту та усунення трудомістких завдань. RPA повинні розумітися як автоматизовані робочі процеси, які зменшують кількість людських помилок і підвищують продуктивність за рахунок передачі завдань на аутсорсинг цифрової робочої силі. Автоматичне завантаження банківських даних і звіряння рахунків швидше, точніше і ефективніше, ніж виконання того ж процесу вручну [6].

Отже, сучасні реалії вимагають трансформації професії бухгалтера. Використання складних алгоритмів штучного інтелекту потребує від фахівців додаткового навчання та розвитку цифрових навичок.

Інтеграція технології блокчейн у систему бухгалтерського обліку забезпечує достовірність і безпеку даних завдяки використанню ланцюга блоків та алгоритмів розподіленого консенсусу. Це створює надійну основу для зберігання та обробки фінансової інформації. Еволюція штучного інтелекту дозволяє імітувати та вдосконалювати людське навчання, судження і прийняття рішень. Завдяки цьому інтелектуальний бухгалтерський облік здатний адаптуватися до змін у суспільстві, генерувати нові знання та знаходити оптимальні рішення для практичних завдань. Таким чином, сучасні технології вже інтегровані у соціальне та економічне середовище, забезпечуючи технічну підтримку бухгалтерського інтелекту. На всіх рівнях інтелектуальний облік має більше асоціативних можливостей і активно надає дані, рішення різних проблем, а також підтримку прийняття рішень для

підприємств. Відповідно до вимог часу, спираючись на технічну мережу і структуру, створену за допомогою інформаційних технологій, таких як хмарні обчислення, штучний інтелект, мобільний інтернет, блокчейн, великі дані, інтелектуальний облік з'являється по мірі необхідності. У режимі реального часу інтелектуальний облік є характеристикою, що сприяє переходу бухгалтерського обліку в еру інтелекту.

Проекти, в яких використовуються великі дані – великі обсяги структурованих і неструктурованих даних, що підлягають обробці та аналізу, будуть розвиватися у сфері фінансів та бухгалтерського обліку. Але ситуація змінюється зі зростанням автоматизації, великих даних та інших технологічних досягнень. Фінансові відділи часто покладаються на дані більше, ніж інші відділи, і проекти з великими даними обіцяють успіх у фінансовому плануванні та аналізі.

Фінансові та бухгалтерські відділи відіграють ключову роль у реалізації проєктів, пов'язаних із використанням великих даних на рівні усього підприємства. Вони відповідають за ефективне управління даними, аналізують бізнес-тенденції та сприяють покращенню процесів управління організаційними ризиками. Багато фінансових підрозділів активно впроваджують прогнозну аналітику або використовують її для виявлення тенденцій доходів, прогнозування змін у поведінці споживачів і виявлення шахрайських схем. Підвищення рівня компетенції у роботі з великими даними та підтвердження їхньої цінності стає основою для інтеграції штучного інтелекту. Його роль у фінансових і бухгалтерських відділах продовжує зростати, сприяючи автоматизації та підвищенню точності фінансового аналізу.

Ще однією важливою тенденцією, що впливає на майбутній попит на бухгалтерів, є розвиток технології блокчейн – децентралізованої системи запису, яка використовується, зокрема, у криптовалютних мережах для прямого обміну між користувачами. Блокчейн підвищує ефективність та безпеку фінансових операцій, дозволяючи здійснювати транзакції з більшою швидкістю та без посередників. Ця

технологія забезпечує цифровий, глобальний і розподілений реєстр, що дає змогу обмінюватися будь-якими активами прозоро та без необхідності додаткових перевірок. Очікується, що подальший розвиток блокчейн-рішень усуне потребу у звірянні даних і транзакцій, а фінансова звітність стане більш надійною та доступною в режимі реального часу. З огляду на це все більше компаній впроваджують блокчейн-додатки, а бухгалтерські відділи відіграють ключову роль в управлінні цими процесами, адаптуючи технологію до потреб бізнесу.

Впровадження інтелектуального обліку кардинально змінює бізнес-процеси та трансформує традиційні підходи до бухгалтерського обліку. Ця технологічна революція не лише впливає на методи ведення обліку, а й сприяє оновленню концепції управління підприємствами, підвищуючи ефективність їхньої діяльності. Автоматизовані та інтелектуальні системи бухгалтерського обліку поступово замінюють ручні операції, звільняючи бухгалтерів від рутинних і повторюваних завдань. Це дає змогу зосередитися на більш стратегічних аспектах – глибокому аналізі фінансових даних, управлінні ризиками, прогнозуванні та довгостроковому плануванні. Ключові функції, такі як контроль ризиків і прийняття рішень, стають важливішими, ніж традиційне ведення записів та облік. У майбутньому інтелектуальні технології можуть повністю автоматизувати обробку бухгалтерської інформації, дозволяючи фахівцям зосередитися на стратегічному фінансовому управлінні та вдосконаленні бізнес-моделей.

Водночас у процес управління та концепцію управління підприємствами впроваджуються нові технології. Екосистема долає інформаційні бар'єри між різними ланками, реалізує охоплення всього процесу, цифровий і інтелектуальний моніторинг забезпечує комплексне, глибоке, точне прогнозування і підтримку прийняття рішень в реальному часі.

Коли йдеться про бухгалтерський облік, не можна забувати про інформаційну безпеку. Бухгалтерські та фінансові процеси є поширеною мішенню для онлайн-атак. А фінансові відділи, що працюють віддалено, додали ще один рівень

складності кібербезпеки. Деякі загрози, на які слід звернути увагу, – це фішингові атаки електронною поштою, телефоном або SMS, шкідливим програмним забезпеченням та витіканням даних.

Групи фінансової безпеки повинні визначити ключові галузі ризику, розробити плани реагування та регулярно зв'язуватися з членами бухгалтерських відділів. Дуже важливо навчити їх розпізнавати потенційно небезпечні електронні листи та виявляти атаки, оскільки вони є одними з найімовірніших мішеней. Необхідно тримати їх в курсі останніх так-тик і пропагувати важливість протоколів кібербезпеки, що може дуже допомогти бізнесу.

Таким чином, не можна заперечувати, що як майбутній напрямок розвитку бухгалтерського обліку інтелектуальний облік неминуче вплине на структуру бухгалтерської галузі, управління підприємством та систему підготовки фахівців з бухгалтерського обліку в закладах освіти. Вкрай важливо аналізувати та інтерпретувати практичні випадки, щоб реалізувати наукове та всебічне поглиблене вивчення інтелектуальної системи бухгалтерського обліку. Ґрунтуючись на нових технологіях, таких як великі дані, хмарні обчислення, блокчейн і штучний інтелект, практичний досвід фінансових і податкових служб показує сценарії фінансового застосування інтелектуального обліку на підприємствах і пропонує інноваційний напрямок розвитку інтелектуального обліку, який інтегрує управління бізнесом, фінансами та оподаткуванням, не обмежуючись тільки традиційним бухгалтерським обліком, і за допомогою аналізу пропонує різні варіанти реалізації комплексного розвитку бізнесу, фінансів і податкового управління в сучасній організаційній структурі, розробці процесів, обліку та податкової обробки, аналізу та прийняття рішень.

Бухгалтерський облік, безсумнівно, змінюється, в основному завдяки інтелектуальним технологіям, включаючи машинне навчання, штучний інтелект і блокчейн. Майбутні бухгалтерські роботи вимагатимуть відданих своїй справі професіоналів, готових розвиватися разом з галуззю. У зв'язку з бізнес-

ландшафтом, що змінюється, перед бухгалтерами стоять нові завдання. Ці завдання дають можливість стати першопрохідниками у використанні інноваційних технологій, таких як програмне забезпечення для управління фінансами, для підвищення ефективності процесів, трансформації процесів і в кінцевому підсумку створення цінності для бізнес-процесів.

Список літератури

1. Співак С., Панчишин Д., Скочиляс М., Яремчук К. Діджиталізація процесів бухгалтерського обліку. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. № 2 (25). С. 113–119.
2. Грицай О. І., Папіш В. І. Розвиток інформаційних технологій в Україні та їх інтегрування у сфері бухгалтерського обліку. *Економіка і суспільство*. 2024. Вип. 61. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3806> (дата звернення 01.02.2025).
3. A blockchain glossary, the CPA firm of the future, and Excel malware. *Journal of Accountancy*. URL : <https://www.journalofaccountancy.com/podcast/cpa-news-blockchain-glossary-firm-of-the-future-excel-malware.html> (дата звернення 30.01.2025).
4. Emil Sayegh. How Cloud Computing Revolutionized Business Operations and What Lies Ahead. *Forbes*. URL: <https://www.forbes.com/sites/emilsayegh/2023/11/28/how-cloud-computing-revolutionized-business-operations-and-what-lies-ahead/> (дата звернення 02.02.2025).
5. Kathy Krawczyk, Al Chen and Jennie Dirienzo. A Survey of Tax Analytics and Automation Technologies. *CPA Journal Content*. URL : <https://www.cpajournal.com/2021/12/20/a-survey-of-tax-analytics-and-automation-technologies/> (дата звернення 01.02.2025).
6. Scott Beaver. The Future of Accounting is Intelligent Technology. URL : <https://www.netsuite.com/portal/resource/articles/accounting/future-of-accounting.shtml> (дата звернення 02.02.2025).